

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krome.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petlitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Občni zbor «Kmetске županske zveze». *)

V sledečem podajamo obširneje poročilo o občnem zboru naše »Kmetске županske zveze«, ki se je izvršil dne 24. maja t. l. Otvoril ga je načelnik »K. ž. zveze«, župan Anton Belec. Predvsem obstoji društveno delovanje v tem, da izdaja in oskrbuje društveno glasilo »Občinsko Upravo«, ki ima že lepo število naročnikov. Člani pa ne pristopajo »Kmetски županski zvezi« v takem številu, kakor bi bilo z ozirom na važnost organizacije pričakovati, — dasi smo trem številkam »Občinske Uprave« priložili posebne letake: vabilo k pristopu.

Veselo poročilo za občni zbor pa je ustanovitev lastnega pupilarno-varnega denarnega zavoda: »Hranilnice kmečkih občin« v Ljubljani, ktere ustanovitev izvira ravno iz inicijative »Kmečke županske zveze«. — Že sedaj se je pokazalo, da bo imela hranilnica dober obstanek, dasi je vsak pričetek težaven. V kratki dobi obstoja je imela že nad 1 milijon prometa. Pozivljajoč k delu in agitaciji za lastni denarni zavod, pozdravlja načelnik vse navzoče.

Konstatira se, da je na občnem zboru zastopanih 9 občin: Št. Vid, Ježica, Dobrunje, D. M. v Polji, Stražišče, Črni vrh (okr. Ljubljana), Horjul, Vodice in Polhov gradec.

Nagovoru načelnika je sledilo poročilo tajništva, iz ktereга povzamemo sledeče:

Delovanje odborovo je bilo od zadnjega občnega zbora precej živahno in ne brez uspeha. Med tem časom je imel odbor 5 sej, pri kterih se je storilo več važnih sklepov, ki se zlasti tičejo avtonomne uprave in njenega izboljšanja. Naštevati jih tukaj, bi bilo odveč, ker jih vsak član ali

naročnik »Občinske Uprave« lahko čita v listu, v kterem se razglašajo taki sklepi, ki so za javnost.

Izmed storjenih sklepov je treba vendarle omeniti predvsem onega, da se naprosi veleslavni deželni odbor za priredbo poučnih tečajev za občinske zastopnike. Prvi tak tečaj se je izvršil z najlepšim vspehom dne 27. dec. 1910 v Ljubljani. V kratkem se prične — kakor smo informirani — z nadaljevanjem tečajev, ki so se morali za nekaj časa prekiniti vsled raznih drugih tudi neodložljivih poslov.

Sploh ima naša zveza največjo zaslombo pri deželnem odboru, ki je vse vloge, ki so se njemu vposlale, rešil ugodno, vsled česar se predlaga, da mu izreče občni zbor najtoplejšo zahvalo, predvsem za velikodušno podporo, ki jo je naklonil naši zvezi za izdajanje »Občinske Uprave«. Brez te podpore bi lista ne bilo mogoče izdajati.

Le en važen sklep odbora bodi dovoljeno še omeniti. Iz »Kmetске županske zveze« izhaja akcija za povzdig in razvoj naše »Hranilnice kmečkih občin« v Ljubljani, za ktero bo naša zveza tudi v prihodnje zastavila vse svoje moči.

Le še par besed glede pristopa članov in pa naročnikov na »Občinsko Upravo«. —

Vsled odborovega sklepa v seji dne 14. oktobra 1910 so se priložili »Občinski Upravi« in sicer trem številkam tiskani pozivi k številnemu pristopanju kot člani »Kmetски županski zvezi«. In kakšen je bil uspeh? Ta, da je plačalo dosedaj članarino (deloma pristopnino) — oelih 17 članov. To govori vse! Za leto 1910 pa je plačalo članarino 24 članov, dasi je vpisanih vseh 123. —

Nasprotno pa se lepo razvija naše glasilo »Občinska Uprava«. Ta ima 893 plačujočih (— ki pa v resnici niso vsi »plačujoči! — op. ur.) naročnikov, 30. naročnikom pa se pošilja list brez-

* Po pomoti izostalo v zadnji številki. — Op. ur.

plačno bodisi v zameno, nekaj akademičnim društvom, i. t. d.

Pribiti je treba tukaj, da je med slovenskimi županstvi na Kranjskem še vedno 44 takih, ki niso naročena na »Občinsko Upravo«. — O teh menda ni treba izgubljeni besed. (Na občnem zboru so se imena županstev prečitata, mi jih za sedaj ne priobčimo).

Naj bode o tem dovolj! Kolikor je bilo mogoče, se je vsestranski storilo in se bode še več izvršilo v bodoče z najintenzivnejšim delovanjem vse za prosep naše zveze, za napredek lista »Občinske Uprave« in za procvit in razvoj naše »Hranilnice kmečkih občin«, a v to nam pomagaj Bog!

Če nam pristopi več članov in več naročnikov, bo vspeh vsekakor ugodnejši.

Iz blagajniškega poročila povzamemo, da je znašal skupni denarni promet okroglo nekaj nad 11.000 kron in da je prvokrat dosežen čisti dobiček, ki sicer ne znaša niti 300 kron, vendar pa je dosedanji dolg lista popolnoma poravnani.

Vrhtega je last »Kmetijske županske zveze« lepa zbirka knjig, zakonikov, i. t. d. v približni vrednosti 280 kron, dalje 40 vezanih letnikov (II.—V.) »Občinske Uprave«, vrednih 240 kron in še mnogo popolnih, a nevezanih letnikov II, III., IV. in V. — Računski zaključek je bil z ozirom na to, da je bil pregledan v zadnji odborovi seji in tudi podpisan, na občnem zboru brez ugovora odobren.

Volitev odbora se je odstavila z dnevnega reda, ker sedanjemu — lani novo izvoljenemu odboru še ni potekla poslovna doba.

Na željo odbora K. Ž. Z. je navzoč pri vseh sejah, pri katerih fungira kot zapisnikar, deželni nadoficijal Fran Kristan. —

Odbor, izvoljen na občnem zboru dne 28. avgusta 1910, je sledeči:

1. Anton Belec, župan v Št. Vidu nad Ljubljano, načelnik;
2. Ivan Stanovnik, župan Horjul, podnačelnik;
3. Gašper Triler, župan Virmaše;
4. Ivan Zabret, župan v Predoslji pri Kranju;
5. Alojzij Tršan, župan v Šmartnem pod Š. g.;
6. Anton Uršič, župan v Šent. Vidu pri Vipavi;
7. Val. Rihar, župan v Polhovem gradu;
8. Anton Vilfan, župan na Ježici;
9. Jakob Dimnik, župan pri D. M. Polje;
10. Fr. Povše, drž. in dež. poslanec, Ljubljana;
11. Jož. Šušteršič, župan Medvode in
12. dr. Vl. Pegan, odvet. in dež. odb., Ljubljana, odborniki. —

Po kooptaciji Fran Kristan, dež. nadoficijal, Ljubljana, — (izven odbora).

Namestniki:

1. Laznik Anton, župan, Dobrova;
2. Kobi Anton, velepos., Breg pri Borovnici in

3. dr. Pogačnik Lovro, deželni združni komisar, Ljubljana.

O predlogih, kako dvigniti akcijo za povzdig »Hranilnice kmečkih občin« poročamo v naslednji številki. —

«Zadružna zveza» v Ljubljani.

Na občnem zboru »Zadružne zveze« dne 19. junija t. l. se je jasno dognala solidna podlaga te za naše združništvo toli zaslužne zadružne centrale, ki uživa predvsem zaupanje deželnega zbora kranjskega.

Vkljub neugodnemu in za razvoj združništva usodepolnemu letu 1910 je »Zadružna zveza« napredovala in vihar, ki se je zaganjal v nekatere zavode in jih tudi uničil — ljubljanske »Zadružne zveze« ni mogel omajati. To se je posebno povdarjalo na občnem zboru. — Vseh poročil seveda ne moremo navajati, zato pa pustimo govoriti številke.

V minulem letu je pristopilo »Zvezi« 72 združenj, odpadlo jih je pa 7, tako da je bilo koncem leta 1910 vseh včlanjenih združenj 608. Po deželah jih odpade 300 na Kranjsko, 102 na Štajersko, 33 na Koroško, 12 na Goriško, 6 na Trst z okolico, 75 Istro in 70 na Dalmacijo. Kreditnih združenj je bilo 387, kmetijskih in konsumnih društev 83, mlekarških 53, živinorejskih 29, 14 kmetijsko-strojnih, 9 vinarskih, 5 stavbinskih, 15 obrtnih, 3 osrednje zveze in 10 raznih drugih združenj.

Vsega prometa v letu 1910 je imela zveza 116 milijonov 247.163 K 36 h, za 6 milijonov 905.647 K 88 h več kot prejšnje leto.

Deleži so se zvišali za 48.744 K in znaša njihovo stanje koncem leta 1910 — 329.574 K, j a s t v o p a 2 m i l i j o n a, 019.200 K.

Čistega dobička je bilo 68.594 K 48 h.

Vsi uradni treški so znašali 119.610 K 55 h. Skupno stanje vlog je znašalo koncem leta 13 milijonov, 861.830 K 69 h.

Kreditov je bilo danih 6.012.035 K 34 h, vrnilo se je pa 5.718.745 K 14 h, in so se zvišali za 293.290 K 10 h, tako da je znašalo končno stanje kreditov 12.780.711 K 88 h. —

Občinske revizije.

Znano je, da je sklenil deželni odbor v preteklem letu izvrševati po stalnem občinskem revizorju redne revizije občinskih uradov, tako da se bodo ti revidirali tekom vsake poslovne dobe občinskih odborov, torej v 3 letih.

Odredbe, ki jih izda deželni odbor na podlagi revizijskih poročil v svrhu odprave nedostatkov, ki so se morda pojavili ali dognali pri reviziji, pa se morajo tudi točno izvrševati v ce-

lem obsegu, ker drugače izgubi revizija določeni pomen.

Zato je stvar in dolžnost občinskih zastopnikov, gledati na to, da se odredbe v resnici tudi izvrše, ne pa polože ad acta!

Zgodilo se je v nekem konkretnem slučaju, da je hotel nek občinske posle izvršujoči funkcionar menda prikriti revizijski odlok. —

Vsled tega je došla deželnemu odboru od druge prizadete strani prošnja, da bi se doposlal prepis dotičnega revizijskega odloka.

Na podlagi te prošnje je sklenil deželni odbor v 7. seji dne 24. junija t. l., da se enaki prošnjam načeloma ugodí.

Zdi se nam umestno poročati o tem sklepu vsled tega, ker smo mnenja, da se morajo vsi faktorji v občini zanimati za redno gospodarstvo z javnimi sredstvi, in ker ima vsak občan pravico pregledati občinske račune v dobi javne razpoložitve. Pri tej priliki pa se lahko nadzoruje tudi izvršitev odredb na podlagi revizijskega rezultata.

Kolegom, občinskim tajnikom in sploh občinskim uslužbencem!

(Dopis.)

Prejeli smo dopis, ki ga priobčujemo danes brez pripomb, ker želimo, da se še kdo oglasi. Še le potem bomo podali svoje mnenje. — Ta dopis se glasi:

Vsi stanovi se združujejo dandanašnji, da skrbe za skupno stanovsko izboljšanje položaja, za starostno prehrano in preskrbo preostalih družinskih članov v slučaju smrti in za stanovsko samoizobrazbo ter samopomoč. Le mi občinski tajniki, blagajniki i. dr. enaki občinski uslužbenci smo liki razkropljene ovce brez pastirja, brez svoje stanovske združbe (organizacije). Temu dragi kolegi ne sme ostati dalje tako; skrajni čas je, da se tudi mi zganemo. —

Vršili so se v raznih kronovinah sicer že poskusi za tako združenje, a ostalo je le pri poskusih, oziroma k večjemu je prišlo do sestave pravil in do njihovega odobrenja po c. kr. vladi. Po mojem mnenju je, da se ni doseglo uspehov, krivda predvsem v tem, ker se je vzela za tako združenje premajhen delokrog: eno samo pokrajino, oziroma celo eno samo narodnost ene pokrajine; ali pa se je celo poskušalo združiti ogenj in vodo skupaj, da bi se napravilo za dve ali tri narodnosti ene pokrajine eno samo stanovsko združenje. To poslednje ne gre, ker pomisliti moramo, da se enako kakor se ne da izvesti načelo o mednarodnosti socialne demokracije, tudi ne dá izvesti načelo mednarodnega stanovskega združenja, ker pošten Nemeč ali Italjan je prevsem

član svojega naroda in še le potem član stanovske združbe in ravno taki moramo biti mi Slovani. Tak slučaj smo imeli n. pr. v Istri, kjer smo najprej poskušali napraviti združbo samo za istrske Slovence in Hrvate, potem pa skupno z Italjani. Prišlo je do ustanovnega oziroma pripravljalnega odbora, a dalje ni hotelo. Želeti bi bilo, da bi kolegi gg. Turato, Bimbolić, in Omahen, ki so bili v dotičnem odboru, kaj o tem predmetu v tem listu poročali.

Noben stan se ne rekrutira iz tako različnih elementov kakor naš, ki ima n. pr. dovršene juriste, ki niso mogli iz enih ali drugih vzrokov nadaljevati študij, druge dijake (gimnazijce, realce, učiteljiščnike, iz kmetijskih šol, navtikarje), ima upokojene učitelje, učitelje, ki so opustili svoj poklic, upokojene redarje, orožnike, častnike, da celo upokojene duhovne, sodnijske, odvetniške in notarske uradnike in pisarje i. t. d. i. t. d. In vsi ti imamo sedaj enak poklic in enak posel, a kako naj ga opravljamo enako, ko se nismo enako učili? V tem oziru bi nam mogla stanovska združba mnogo koristiti in okoriščen bi bil s tem ne le naš stan, ampak tudi občine in ž njimi naš mili narod, ki bi polagoma dobil v svojih občinskih organih popolnoma strokovno večje in zanesljive elemente. Naš stan bi poleg drugega potreboval tudi strokovnega stanovskega glasila, ki bi ga pa mogel imeti še le tedaj, ko bo naša združba trdna, močna in na povsem zanesljivih nogah. Dotlej pa naj bi bilo n. pr. naše glasilo »Občinska Uprava«, katera — upam — bi prevzela tako, sicer težavno nalogo. Poleg glavnega poklica pri občini je nemalo kolegov, ki n. pr. za izboljšanje svojega skrajno neugodnega položaja opravljajo še stranske posle, n. pr. vodijo različne zadruge in podjetja, poučujejo petje in godbo, orgljajo in tudi opravljajo službo cerkvenika, in kaj se ve, koliko še drugega.

Stanovsko združbo ali organizacijo, ki bi nam zagotovila dober vspeh, bi bilo treba osnovati na jako široki podlagi n. pr. za vse avstro-ogerske Jugoslovane brez razlike deželnih mej in svetovnih naziranj posameznih oseb. Le na tako široki podlagi osnovana združba nam more jamčiti dovoljen vspeh. Radi velike razsežnosti in razdalje pa naj bi se osnovali krajevni, pokrajinski ali podobni odbori, ki bi vodili stik z osrednjim odborom. Tako bomo tudi mi »mali« lahko pokazali »velikim«, kako bi se dalo napraviti narodno avtonomijo.

Zato pa:

Dragi kolegi-bratje, Slovenci in Hrvatje, iz Korotana, Štajerske in Kranjske, Trsta, Istre, Gorice-Gradišćanske, in trojedinega kraljestva, — Banovine, iz Bosne in Hercegovine, stopimo v krog brez razlike političnega mišljenja in ne glede na socialne razlike, vsi smo tu samo ljudje, Slo-

venci in Hrvatje, torej bratje Slovani, stanovski smo trpini in zaradi tega vsi enaki.

Prosim torej brate kolege, da se v listu o naši stvari porazgovorimo in potem kaj pametnega ustanovimo. Istrski občinski tajnik.

Opomba uredništva. — Temu pozivu se pridružujemo tudi mi z željo, da se oglasi več dopisnikov in izrazijo svoja mnenja. Končna beseda bodi prepuščena nam. Za danes izjavljamo, da smo pripravljene podpirati vsako organizacijo, ki bo imela namen, izboljšati gmetni položaj in stanovsko izobrazbo občinskih tajnikov. —

Kdo ima pravico nastavljanje in odstavljanje okrajne sluge po deželi?

O instituciji okrajnih blagajni in s tem v zvezi o okrajnih slugah smo pisali že letos med vprašanji in odgovori.

Dotična izvajanja moramo glede okrajnih slug nekoliko popraviti. — v kolikor se tičejo okolišnosti, kdo jih ima pravico nastavljanje.

Cela stvar ima tole konkretno podlago:

V neki občini se je zgodilo, da je župan vsled več zagrešenih nerednosti na svojo roko odstavil (suspendiral) okrajnega slugo, ki je bil kot tak nastavljen za dve občini. — Okrajno glavarstvo se pa ni strinjalo z odredbo županovo, češ da on nima pravice odstaviti okrajnega slugo.

Prišlo je pa drugače.

Ko se je sklepal proračun okrajne blagajne, sklenili so enoglasno oba župana dotičnih občin in občinski svetovalci, da se ima okrajni sluga odpustiti iz službe, in okrajni glavar takrat niti ugovarjal ni.

Vsled tega sklepa občinskih starešinstev je okrajno glavarstvo obvestilo dotičnega okrajnega slugo, da je vsled soglasnega sklepa županov in občinskih svetovalcev dotičnega sodnega okraja odstavljen od službe, a dopuščeno mu je bil 14 dnevni rok za pritožbo na deželno vlado.

Na njegovo pritožbo pa deželna vlada ni ničesar ukrenila, ampak jo je zavrnila z razpisom z dne 11. maja 1911 št. 10.583 z motivacijo, da sta nastavitve in odpust okrajnih slug prepuščena previdnosti dotičnih občinskih predstojnikov in politična oblastva nimajo na to nobenega vpliva.

Na podlagi te deželno-vladne odločbe je naročilo okrajno glavarstvo županstvu one občine, ktere župan je suspendiral slugo, da predlaga drugo, za posle okrajnega slugo popolnoma sposobno osebo.

S tem slučajem je izdan praktičen zgled, kdo po pravilih odločuje o vprašanju okrajnih slug in da so v tem oziru v prvi vrsti poklicana pri-

zadeta županstva odnosno občinska starešinstva, nikakor pa ne okrajna glavarstva. —

Državnozborske volitve.

Izvršujoč svojo časnikarsko dolžnost priobčujemo tudi mi nekaj podatkov o letošnjih splošnih volitvah v državni zbor, ki so se izvršile dne 13. oziroma (ožje volitve) dne 20. junija t. l. v drugič direktno in tajno po novem zakonu iz l. 1907. — Ne bomo popisovali razmerja posameznih strank, kakor tudi ne, kakšna konstelacija utegne nastati v novoizvoljeni zbornici.

V kolikor zadenejo volitve politične stranke, o tem je že pisalo in piše dovolj dnevno in politično časopisje.

Omenjamo le znaten napredek Slovencev v Goriici, kjer je prišel slovenski števeni kandidat dr. Franko v ožjo volitev z laškim kandidatom. V Pulju je spravi dr. Matko Laginja v ožjo volitev laškega kamorista Rizzija.

Edini slovenski mandat na Koroškem je obdržal v kljub raznim sleparstvom in nasilstvom od strani nasprotnikov vrli poslanec Grafenauer.

Na Štajerskem so bili v vseh slovenskih volilnih okrajih izvoljeni poslanci kmečke zveze, in sicer:

Za Celje-Vransko: dr. Anton Korošec; Maribor desni breg-Slovenska Bistrica-Konjice: Franc Pišek; Brežice-Laški trg: dr. Ivan Benkovič; Marnberg-Slovenji Gradec-Šoštanj-Gornji grad: dr. Karol Verstovšek; Maribor levi breg-Ljutomer-Gorenja Radgona: Ivan Rožkar; Rogatec-Šmarje-Kozje: dr. Franc Jankovič; Ptuj Ormož (pri ožji volitvi): Mihael Brenčič.

Na Kranjskem v sledeče navedenih volilnih okrajih:

Ljubljanska okolica: dr. Ivan Šusteršič
Metlika-Črnomelj-Novomesto: profes. Evgen Jarec;

Kamnik-Brdo: dr. Janez Ev. Krek;

Kranj-Škofjaloka: Franc Demšar;

Radovljica-Tržič: Jož. Pogačnik;

Ribnica-Lašče-Žužemberk: Fr. Jaklič;

Krško-Kostanjevica-Mokronog-Trebnje: Jan Hladnik;

Litija-Višnja gora-Radeče: Fr. Povše;

Postojna-Lož-Senožeče-II. Bistrica-Vipava: dr. Ignacij Žitnik;

Vrhnika-Logatec Idrija-Cerknica: Jož. Gostinčar.

Na Goriškem sta izvoljena dosedanja, Vsesl. Ljudski Stranki pripadajoča poslanca Fon in dr. Gregorčič, tako da šteje sedaj Vseslovenska Ljudska Stranka 20 poslancev (Goriška 2, Koroška 1, Štajerska 7, Kranjska 10).

V Tržaški okolici je izvoljen dosednji poslanec dr. Otok. Rybář, ki je prišel kot

slovenski kandidat celo v II. mestnem okraju tržaškem v ožjo volitev z laškim kandidatom, kar se mora vsekakor smatrati zelo važno za narodnostni značaj Trsta.

Na Krasu (Gor.) je izvoljen dr. Gregorin, v mestu Ljubljana pa dr. Vladimir Ravničar, oba pripadnika narodno-napredne stranke.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani.

(Nadaljevanje.)

§ 12. Hranilnica obrestuje vloge, vložene v prvi polovici meseca do vštetelega 15., od 16. istega, one pa, ki se vložijo v drugi polovici meseca, od 1. prihodnjega meseca. Pri izplačevanju se pa dajo obresti za zneske, v prvi polovici vzdignjene, do konca preteklega, za zneske, v drugi polovici meseca vzdignjene, pa do 15. tekočega meseca.

Obresti se računijo le od števila kron; vinarji, čez krone vloženi, ali pa kot obresti pripisani, ostanejo neobrestovani.

Kadar se računijo obresti, ni gledati na kake drobce v vinarjih.

§ 13. Koncem junija in koncem decembra vsakega leta se izračunijo in pripisejo obresti za vse interesente.

Dospеле nevzdignene obresti 1. julija oziroma 1. januarja se pripisejo kot nova vloga glavnici in se zopet obrestujejo.

Vračilo hranilničnih vlog

§ 14. Vsakemu vložniku je na voljo dano, terjati svoj vloženi kapital do 200 kron brez odpovedi nazaj. Zneski, ki presegajo 200 kron, morajo se za izplačilo odpovedati. Odpovedne roke določa upravni odbor vsakokratnemu denarnemu in časovnemu razmerju primerno. Ko bi se s to določbo kratile kake pravice vložnikov, postane veljavna šele mesec dni potem, ko je bila razglašena (§ 45.).

Hranilnica si pa pridržuje pravico, izplačevati odpovedane zneske dogovorno z interesi, še preden preteče določeni odpovedni rok, in sicer bodisi ves znesek naenkrat ali pa polagoma v delnih zneskih z odbitkom eskomptnega odstotka, čegar višino določa vsakega pol leta upravni odbor.

Po preteku odpovedne dobe prestane obrestovanje odpovedanega kapitala.

Vložnik lahko prekliče odpoved. Ako se zgodi ta preklic, še predno je potekel rok, ne prekine se obrestovanje v smislu pravil; ako pa se preklic zgodi pozneje, smatra se znesek, ki je bil izplačljiv, za novo vlogo in obrestuje se zopet po določbah § 11. teh pravil.

§ 15. Tudi hranilnica ima pravico vloge odpovedovati. Za njo veljajo enaki roki, kakor za

vložnike. Upravičena je, odpoved izvršiti bodisi s tem, da jo izroči vložniku, ali pa da jo priobči v časniku, ki je določen za hranilnična razglasila. V poslednjem slučaju je treba v objavi naznaniti število in znesek dotične vloge. Zoper tak način odpovedi ni nikakega ugovora.

Vloge, ki so bile tako odpovedane, se ne obrestujejo od onega dne, ko jim poteče odpovedni rok ter se smatrajo kot depozit.

Hranilnične vložne knjižice.

§ 16. Denar se vloga na določeno ime, katero ima povedati vložnik. Za vsako prvo vlogo dobi vložnik kolka prosto hranilnično knjižico za ceno, ki jo določa ravnateljstvo. Knjižica dobi posebno tekočo številko in obsega poleg od vložnika navedenega imena in navedbe zvezka in strani hranilnovložne knjige tudi vse vložene zneske, obrestne pripise in dvige s pristavkom dneva in postavkine številke.

Vsaki hranilnični knjižici, katera mora na prvi strani imeti hranilnični pečat, se imajo prišiti pravila zavoda in obrestna tabela, iz katere je razvidno, do katerega zneska morejo v 20 letih narasti vloge od 1 do 200 kron, ako se jim prištevajo obresti in obrestne obresti.

Vknjiževanje vlog.

§ 17. Za vsako vložno knjižico se odpre v glavni knjigi hranilnih vlog poseben list, v katerem se vpiše vsaka vloga z dotičnimi kapitalizovanimi obrestmi, in zaznamujejo tudi vsa na nje račun izvršena plačila.

§ 18. Vsako vlogo mora stranka potrditi na posebnem listku kot povratnico za blagajno, enako vsaki vzdig kapitala ali obresti. Ako se vrne vsa vloga z obrestmi vred, si pridržijo hranilnica vložno knjižico, v kateri mora stranka potrditi prejem vloge z obrestmi vred.

V slučaju, da so vložne knjižice uradno depoponovane, se morejo obresti proti legitimacijskemu odloku (obrestni knjižici) kompetentnega c. kr. sodišča vzdigniti. Ako se v tem slučaju vrne vloga, se mora pridržati vložna knjižica in obrestni legitimacijski odlok.

Izplačevanje prinositelju.

§ 19. Vsak kdor prinese hranilnično knjižico in pride po vlogo in obresti, velja za njenega lastnika ali za njegovega upravičenega pooblaščenca, ako izplačila ne ovira:

- a) v § 22. omenjena amortizacija,
- b) sodna prepoved v zmislu § 23.,
- c) začasna zaznamba v zmislu § 21.,
- č) ako ni lastnik, ki je v knjigah zapisan, v njih zaznamoval in podpisal pridržka, da se sme vloga izplačati le njemu samemu ali njegovemu cesionarju ali pooblaščenca.

Za take pridržke mora v vsaki vložni knjižici biti odprta posebna rubrika.

Odstop vložnih knjižic.

§ 20. Ako se vložna knjižica, katera ima pridržek lastnika, da sme denar le njemu samemu izplačati, odstopi (cedira) ali proda, izkazati se ima o svoji osebi tisti, ki terja izplačilo na tako knjižico.

Če se odstopi taka knjižica, ali če se pooblasti koga, da vzdigne ves znesek, na katerega se glasi knjižica, ali da vzdigne samo del tega zneska, ki se je odstopil ali ki se ima vzdigniti, ima se odstop in pooblastilo zapisati v hranilnično knjižico in podpisati po prvotnem vložniku, po onem, ki se mu je odstopila knjižica in po dveh pričah.

Ravno tako se naj ravna, če se pridržek odpravi.

Vinkulovanje vlog za varovance.

§ 20a. Brž ko odredi pristojno varstveno in skrbstveno sodišče, treba vinkulovati vloge, ki so vložene v korist varovancev.

Vsled te vinkulacije odreče se izplačilo dotične vloge oziroma poznejših vlog, kakor tudi izplačilo odpadajočih obresti v toliko, v kolikor sodišče kakí stranki posebej ne dovoli vzdigovati glavnih in obrestnih zneskov.

Hranilnica zaznamuje vinkulacijo v zmyslu sodne odredbe v glavni knjigi in jo vpiše v vložni knjižici.

Izplačevati se sme na vinkulovane vložne knjižice le v roke upravičenega, od sodišča imenovanega prejemnika, in takisto smejo se take knjižice devinkulovati le tedaj, ako je sodišče neposredno obvestilo hranilnico o dotičnem dovoljenju. Obvestilo mora poleg podpisa sodnega predstojnika imeti tudi uradni pečat sodišča. Ob vzdigovanju glavnih ali obrestnih zneskov mora predložiti upravičeni prejemnik tudi izplačilno dovoljenje, njemu od sodišča vročeno.

Za poznejše vlaganje na vinkulirane vložne knjižice ni potreba sodnega dovoljenja.

Zaznamovanje izgubljenih vložnih in obrestnih knjižic.

§ 21. Ko bi se kaka vložna ali obrestna knjižica izgubila, je na voljo dano dotični stranki, da naznani izgubo zavodu z natančnim sporočilom svojega imena, stanu in stanovanja. To naznani se mora zaznamovati in ima posledico, da hranilnica ne sme na tako knjižico izplačati niti kapitala, niti obresti nikomur, ki se ne more zadostno izkazati kot njen lastnik.

Taka zaznamba pa velja le 30 dni, v katerem času se stranki prepušča, storiti potrebne korake potom pravnega postopka in to tem gotoveje, ker bi se sicer po preteku te dobe zaznamba izbrisala.

Amortizacija vložnih knjižic.

§ 22. Ker hranilnica ne izplačuje ničesar, ako se ne predloži vložna knjižica, treba jo je v

slučaju, ko bi se bila izgubila, sodnim potom amortizirati.

V ta namen se izroči stranki na njeno zahtevo izpisek iz knjige hranilnih vlog.

Doba za amortizacijo je določena na 6 mesecev.

Potem ko je amortizacijski odlok postal pravno-veljaven in se je hranilnici izročila amortizacijska listina, se izvrši izplačilo proti potrdilu prejema ali pa se stranki, če hoče, izroči duplikat vložne knjižice. Ta duplikat je kot tak zauplovati in, da se je tak izdal, v glavno knjigo vpisati.

Sodne prepovedi.

§ 23. Sodne prepovedi hranilničnih vlog ovirajo pravico posestnika hranilnične knjižice, da vzdigne glavnico in obresti. V slučaju sodnega, bodisi eksekutivnega ali zapuščinsko-oblastnega prisojila hranilničnih vlog se izplača vsa vloga in obresti le tedaj, če se s hranilnično knjižico prinese tudi sodnijski preodkazni sklep, odnosno prisojilna listina.

Zastaranje hranilničnih vlog.

§ 24. Glede zastaranja hranilničnih vlog veljajo splošni zakoniti predpisi.

Doba, v kateri zastarajo hranilnične vloge, se računa od poslednje vloge ali izplačila ali od poslednjega pripisa obresti, katero je izvršil zavod v hranilnični knjižici, tako, da jo preruši vsaka nova vloga ali izplačilo, je določena na 40 let.

Zastarane hranilnične vloge pripadejo rezervnemu zakladu.

Poraba zaklada.

§ 25. Od vlog in lastnega premoženja hranilnice kmečkih občin v Ljubljani mora biti vedno toliko gotovine v blagajnici, da se morejo pokriti vsakdanje potrebščine. Preostala gotovina se pa mora na ta način plodonosno naložiti, da se lahko vsak čas izpolnjujejo prevzete dolžnosti. Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je opravljena porabljeni vloge in lastno svoje premoženje tako-le:

(Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

79. G. J. K. v G.

Vprašanje:

Imenovan sem bil sodnim cenilec in bil zaprišen. Ali ima sodni cenilec, ko posamezne premične predmete ceni, potem pravico na javni dražbi tudi dražiti in kupiti? Nekteri so mnenja, da ne sme cenilec ne dražiti ne kupiti, drugi trdijo nasprotno, da sme. Kaj je dopustno po zakonu?

Odgovor:

Red za javne dražbe z dne 15. julija 1786 št. 565 zb. jur. zak. (dekret dvorne pisarne z dne 14. septembra 1815 št. 101 zb. pol. zak.) ne vsebuje nikakega določila, po katerem bi ne smel sodno zaprišeni cenilec dražiti in kupiti na javni dražbi posamezne predmete.

Le izklicevalcu je po § 13 navedenega dražbenega reda prepovedano kupovati na dražbi stvari, ki jih sam izklicuje.

Zapriseženi cenilec mora vsekakor po svoji vesti ceniti za dražbo namenjene predmete. Pri dražbi pa mora gledati komisar na to, da ne nastane kako protipostavno sporazumljenje.

Vendar pa je naše mnenje, naj se sodno zapriseženi cenilci kolikor mogoče malo vdeležujejo dražb ondi, kjer so kot taki sami prizadeti, ker je bolje, da ne pade nanje niti senca kakega suma.

80. Županstvo v Zal.

Vprašanje:

V naši občini je prestavil posestnik U. P. svoj pod (skedenj) 10 m proti poslopju M-a. G. Stavba je bila krita s slamo in tudi sedaj jo je s slamo pokril. Od M. G-ovega posestva je oddaljena še 10 m. M. G. pa je vložil pritožbo, češ da mora U. P. skedenj pokriti z opeko. Ali ga more k temu prisiliti, ker je županstvo dovolilo skedenj prestaviti?

Odgovor:

Če je M. G. vložil pritožbo pravočasno in v pravilni obliki, potem se mora ta pritožba rešiti inštančnim potom, torej v prvi vrsti od občinskega odbora, v drugi pa, če ta pritožbo odkloni, od deželnega odbora. — To je vzrok, da mi ne moremo prejudicirati stališča, katero bo zavzela ena ali druga instanca. Če ni bila pritožba pravočasno in pravilno vložena, potem je postalo od županstva izdano stavbno dovoljenje pravomočno, in se bo morala pritožba itak zavriniti.

Sicer vas pa opozarjamo na določbe §§ 57 in 72, 7. točka stavbnega reda za Kranjsko. (X. zvezek J. Pfeiferjeve ročne izdaje zakonov in ukazov za Kranjsko).

81. Županstvo v Kanalu.

Vprašanje:

Ali so občinski uslužbenci dolžni plačati pristojbino od imenovanj (službeno takso)? Ako ne, — kako naj se napravi rekurz proti plačilnim poveljem?

Odgovor:

Pristojbina se mora plačati na podlagi zakona o pristojbinah in pravnih opravil, spisov in uradnih dejanj, posebno po § 1—5, 16, 64, 68 in tarifne točke 40 a in op. 2 pristojbinskega zakona (iz l. 1850) — od vsakega imenovanja ali nastavljenja (nameščenja).

Določi se pristojbina od letnih prejemkov v desetkratnem znesku po določeni lestvici III., v kateri so že predpisane pristojbine za dotične razrede.

Kaka pritožba proti plačilnim poveljem bi bila seveda brezvspešna, ker je taksa določena na podlagi uradnih podatkov o določenih plačah. Le proti previsoki odmeri bi bil ugovor mogoč, a v Vašem slučaju je odmera pravilna.

Edina ugodnost je mogoča, da se dovoli lahko plačevanje pristojbine v obrokih, ker znaša nad 40 K. — Prosite zato lahko uradoma.

82. Županstvo Fara.

Vprašanje:

Lastnik tukajšnje opekarne je pokupil več parcel okoli in v bližini svoje opekarne. Parcele neobhodno potrebuje zaradi zemlje za opeko. — Samo en posestnik, ki ima svojo parcelo najbližje omenjene opekarne, noče po nobeni ceni odprodati svojega zemljišča.

Ker bi pa opekarnar omenjeno parcelo neobhodno potreboval — brez te namreč ne more voziti zemljo iz kupljenih parcel — prosimo pojasnila:

Ali bi mogel opekarnar prisiliti dotičnega posestnika, da bi mu prodal svojo parcelo? To zlasti zaradi tega, ker je opekarna za tukajšno občino potrebna in opekarnar sploh ne more rabiti kupljenega sveta brez te parcele.

Odgovor:

Prisiliti se pač ne more dotični posestnik, da bi moral odprodati opekarnarju svojo parcelo, ker je razlastitev v zasebne namene nemogoča.

Okolnost, da je opekarna za občino potrebna, ne pride v poštev, ker nima za javni interes to nikakega pomena. Če torej opekarnar dotični svet neobhodno potrebuje, se mora pač s sosedom pogoditi zanj. Nobene zapreke ni, če hoče županstvo pri tem posredovati, ako je opekarna v korist občanov.

Ako je opekarnarju v resnici mogoče voziti le preko dotične parcele, bi mogel edino le doseči zasilno pot na podlagi zakona o dovoljevanju zasilnih poti z dne 7. julija 1896 drž. zak. št. 140 po § 9.

Dovoljenje je odvisno od razsodbe okrajnega sodišča, o kateri pa ne moremo mi z gotovostjo reči, da bo na vsak način ugodna. Svobodno je županstvu uradoma posredovati oziroma se obrniti na sodišče s prošnjo za informacijo.

83. Županstvo L. pri V.

Vprašanje:

Pri nas je nekdo govoril, da župan zapravlja občinski denar, namreč da kupuje razno blago na občinske stroške. To je govoril javno pri cerkvi.

Kako naj županstvo postopa, da se opraviči župan, ker dotičnik ne more tega dokazati, a ljudje pa vedo po vsej občini o tej obdolžitvi?

Odgovor:

Če je dotičnik javno obdolžil župana in javno govoril, da župan zapravlja občinski denar na ta način, da se sam okoristi z njim, potem pač ne kaže drugega, kakor da zahteva tudi javnega zadoščenja. Župan sme zahtevati od dotičnika, da javno prekliče svoje neresnične trditve, — kako, to je stvar dogovora, bodisi z javnim razglasom, v časopisih, ali kakorkoli si bo di.

Morebiti bi bilo umestno, da se skliče javna seja občinskega odbora, pred katero se pozove dotičnik, da ali dokaže svoje trditve, ali pa jih javno prekliče in obžaluje.

Županu je seveda prosta tudi sodnijska pot, vendar je priporočati, da se ta če le mogoče prepreči, ker je rešitev mogoča tudi na preje omenjeni način z mnogo manjšimi stroški.

Zadoščenje pa mora dobiti župan na vsak način, ker nanj kot na uradno osebo pač ne sme pasti le senca kake sumnje o nepravilnem gospodarstvu in ravnanju z občinskim premoženjem.

Občinske stvari.

Razpust občinskega odbora v Zgornji Šiški.
Deželni odbor je predlagal deželni vladi razpust občinskega odbora v Zg. Šiški. Povod so dali izgredi o priliki volilnega shoda, pri katerih župan ni hotel nastopati kot načelnik krajevne policije v varstvo volilne svobode, da vzdrži javni red in mir.

V občini Budanje so se izvršile občinske volitve po novem obč. volilnem redu dne 25. junija 1911.

V občini Leskovec pri Litiji so bile občinske volitve po novem volilnem redu dne 18. junija t. l.

Raznoterosti.

Na Portugalskem je zdaj republika oficijelno proglašena; storil je to novoizvoljeni državni zbor

Obenem je izdal zakon, po katerem je dosedanja kraljevska rodbina Braganza izgnana iz dežele.

Dohodki iz morja. V Jadranskem morju je bilo leta 1910 nalovljenih 13 milijonov kilogramov rib v vrednosti 9,741.174 K, za 600.000 kg več kot v l. 1909.

Književnost.

Važna knjiga za občine! V zalogi F. Tempsky na Dunaju je izšel sedaj tudi II. zvezek knjige »Hofmanns-Handbuch für Stadt- und Landgemeindegemeinden.« Zahteve, ki jih stavijo vsi uradi na županstva, so res velikanske. V navedeni knjigi dobe županstva po abecednem redu zbrana in pojasnena vsa opravila, ki jih morajo izvrševati v lastnem in prenesenem delokrogu. Vsem županstvom, kjer so nemščine večji občinski funkcijonarji, knjigo toplo priporočamo. Dobiva se lahko potem »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. — Cena obeh zvezkov 40 kron. —

Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. Spisal prof. Grafenauer. I. del — l. 1909. Ta obsega zgodovino slovenskega slovstva od Marka Pohlina, to je okrog leta 1765 do približno leta 1810, takozvana »prosvetljena doba«, do Preširna (po pis. Prešerna).

V kratkem je sledil prvemu II. del zgodovine novejšega slovenskega slovstva, takozvana

»doba Narodnega prebujenja,« nazivana tudi Bleiweisova doba, ena najzanimivejših razdobj v našem narodnem, kulturnem in slovstvenem življenju, obsegajoča razvoj našega slovstva od leta 1848 do 1868. — Grafenauerjevo globoko zamišljeno in vseskozi pregledno delo ni namenjeno samo literatom, ampak vsakemu slovenskemu naobrazencu. Saj ne obsega le suhoparnega popisa raznih pisateljev in njihovih biografij, ampak posega globoko v sredino socialnega in s tem spojenega kulturnega razvoja slovenskega naroda z ozirom na splošni razvoj v okviru avstrijske države. Seveda se tega razvoja dotakne pisatelj le v toliko, kolikor je neobhodno potrebno in v tesni zvezi z narodnim prebujenjem, iz katerega izvira tudi vse slovstvo. Obširna ocena obširnega in temeljitega dela je itak nemogoča v našem listu; naš namen je dosežen, ako vzbudimo pri svojih čitateljih zanimanje za to izvrstno delo take vrste, kakor jih je doslej malo izšlo med nami. Še bolj kot I. bo vzbudil zanimanje II. del Grafenauerjeve zgodovine, ker se bo tu opisanih mož še marsikdo izmed nas sam spominjal, saj beremo ondi imena in delovanje mož, ktere smo poznali osebno. Delo prof. Grafenauerja, dovršeno z velikim trudom in obširnimi študijami, je tako popolno in pregledno, da bo zanimalo vsakogar, tudi takega, ki se sploh ne peča s slovstvom. — Obširna — 475 strani obsegajoča knjiga II. del z ozirom na znanstveno vrednost nikakor ni draga. Stane broširan izvod le 6 K 20 h, vezan v platno le 7 K 20 h. — Naroča se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. —

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vložnega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0

brez
odbitka